

CHOLG`ULASHTIRISH FANIDAN. ASARNI ORKESTRGA MOSHLASHTIRISH

Andijon davlat Pedagogika institute

Musiqa ta`limi yo`nalishi

3- bosqich talabasi

Boxodirova Mohlaroy Yaxyo qizi

Cholg`ulashtirish fanidan

yozgan maqolasi

Andijon davlat Pedagogika institute

Musiqa ta`limi yo`nalishi o`qituvchisi

*Ilmiy raxbar: **Botirova Xilola***

ANNOTATSIYA

Maqolam asosan cholg`ulashtirish faniga oid bu fanda asosan nimalar qilinadi, asar qay tartibda cholg`ulashadi degan savollarga javob olasizlar Bir asarni olib unini har hildagi cholg`u asboblariga, diapazoniga qarab bo`linadi. Men hozir bu haqida ozgina tushumcha berib otganman hozirgi maqolamada. O`zbek cholg`u turlari ham juda ko`p ham ohang jihatdan ajoyib turkumlarga bo`la olamiz.

**Kalit so`zlar:** Garmoniya, kantrapunkit, pedal tovushlari, orkestr, cantabile, kuy, tembr, kuy cho`zimlari, diapazon, transpazitsiya, intervallar, sekunda, tertsiya, kvarta, kvinta, seksta

ANNOTATION

My article is mainly about the science of instrumentation, you will get answers to the questions of what is mainly done in this subject, in what order the work is composed Take a work and divide it according to different instruments and range. I've just given a little insight into this in my current article. There are many Uzbek instruments and we can be divided into great compositions in terms of tone.

Keyword: Harmony, cantrapunkit, pedal sounds, orchestra, cantabile, singing, timbre, melodic stretches, range, transpasion, intervals, seconds, tertia, quartet, fifth, sexta

АННОТАЦИЯ

Моя статья в основном о науке приборостроения, вы получите ответы на вопросы о том, что в основном делается по этой теме, в каком порядке составляется работа. Я немного углубился в подробности об этом в своей текущей статье. Узбекских инструментов очень много, и мы делимся на великие композиции по тембру.

Ключевые слова: Гармония, кантрапункт, педальные звуки, оркестр, кантабиле, пение, тембр, мелодическая растяжка, диапазон, транспасс, интервалы, секунды, терция, квартет, квинта, секста
Asarni orkestrga moshlashtirish

KUY-musiqaaning asosi, asar mazmunining eng asosiy tomonini ifodalaydi. Musiqa asari faqar kuydangina iborat bo'lishi mumkin emas. Garmoniya, kontrapunk ovozlari, pedal tovushlari, xar hil passaj yo'llari kuydan ajralamsligi kerak. Ularning hammasi bitta maqsadda – musiqaaning mohiyatini tinglovchiga to'la-to'kis va yorqin ifodalab berishga xizmat qiladi. Kuylarni cholg'ulash-tirish ohang jihattan mumkin bo'lganva to'g'ri moslash variant-larini qidirib topish kompazitor va moslashtiruvchining vazifasidir. Musiqa asarini cholg'ulashtirish nihoyatda katta mas'uloyat talab etadi. Bundan tashqari faqat kuyga emas balki, garmoniyasiga, registrlariga jo'r bo'lishida cholg'u asboblariga taqsimlashga katta e'tibor berish kerak.

Puflama cholg'ular: O'z nomi bilan faqat fuivlasa sado taratadigon cholg'ular shunday nomlanadi. Cholg'uni g'ovak ustunida malum miqdorda dam (havo) yig'lsa bosim ostida barmoqlar harakati yoki lab mahoratidan turli balandlikda yoqimli tovushlar tartibli yangraydi. Bu toifa cholg'ularini ayrimlari – damli cholg'ular deb ham ishataverishadi. Torli chog'ularning sozlanishi: O'z nomi bilan ma'lum bir ko'rinishda, tovush chiqarish uchun bir nechta yog'on ingichka simlar tortilgan cholg'ular nazarda tutilmoqda. Ulardan sado taratilishining ham usullari turlicha ularni bir biridan farqlay olish uchun ularni har birini o'z nomi bor;

Torli-urma (demak, torlariga urib chalinadi),

Torli-chertma (demak, torlarini chertib yoki tirnab chalinadi),

Torli- kamonli (demak, torlari ustida kamon tortib chalinadi):

Cholg'ularning diapazoni: Har qanday cholg'u o'z diapazoniga ega. Butun dunyo musiqachilari qabul qilgan 5 ta nota chizig'ida sozandalar notaga qarab chalishida qulaylik zarurligi uchun musiqay kalitlar nota yo'llari tanlangan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. WWW.ziyo.uz com.kutibxonasi
2. Sh. Raximov- Nizomiy nomidagi TDPU dotsenti
3. A.Lutfillayev O'zDK professori "Musiqa" nashriyoti Toshkent 2010
4. Botirova X.T. Scientific and the oretical views of central Asian thinkers in music// Procedian of Thr oretical and Applied Sciencess.